

Prædiken til 4. søndag efter Trinitatis

Matt. 5,43-48

Anden tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus: Jesus sagde: »I har hørt, at der er sagt: ›Du skal elske din næste og hade din fjende.‹ Men jeg siger jer: Elsk jeres fjender og bed for dem, der forfølger jer, for at I må være jeres himmelske faders børn; for han lader sin sol stå op over onde og gode og lader det regne over retfærdige og uretfærdige. Hvis I kun elsker dem, der elsker jer, hvad løn kan I så vente? Det gør tolderne også. Og hvis I kun hilser på jeres brødre, hvad særligt gør I så? Det gør hedningerne også. Så vær da fuldkomne, som jeres himmelske fader er fuldkommen!«

Matt 5,43-48

Der findes årtier, hvor intet sker, og så findes der uger, hvor årtier finder sted.

Ordene stammer fra den sovjetiske leder Lenin, der af mange grunde ikke citeres så ofte i folkekirken; men hvor er ordene dog sande. *Der findes årtier, hvor intet sker, og så findes der uger, hvor årtier finder sted.* Jeg både tror og frygter, at vi befinder os i sådanne uger og måneder lige nu. Det er som om et slør af uvirkelighed har lagt sig over alt det, vi kendte. Sker det virkelig, det her? Splittelsen. Uvirkelighedsfølelsen. Håbet under pres.

Denne søndag hører vi et budskab, der står og blafrer underligt i tidens vind; den vind der bærer krigens råb med sig fra nær og fjern. *Elsk jeres fjender og bed for dem, der forfølger jer, for at I må være jeres himmelske faders børn.* Kristendommen holder aldrig op med at overraske, og her er virkelig et ord til tiden. Tænk bare på de seneste søndage i kirken. Sidste søndag hørte vi om den fortabte søn; om den yngste broder der gjorde alting forkert, men som *alligevel* blev taget tilbage af faderen. Søndagen inden viste Jesus os, at vi skulle lægge afstand til mennesker, til vores brødre og søstre, børn og familie, hvis vi ville være hans disciple. For hvis ikke vi satte Gud højere end mennesker, kunne vi slet ikke kalde os kristne. Og i dagens tekst er tiden så kommet til det måske mest grænsesprængende udsagn af dem alle: *Elsk jeres fjender og bed for dem, der forfølger jer.*

Teksten stammer fra Bjergprædiken, som er vestens moralske og historiske DNA. Tag bare den gyldne regel, der siger, at *Alt, hvad I vil, at mennesker skal gøre mod jer, det skal I også gøre mod dem;* vi kender saligprisningerne: *Salige er de, som sørger,*

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 834, 125. årgang
Juni 2024
ISSN 0901-2214

for de skal trøstes. Og hvem har ikke hørt talemåden: *man skal ikke sætte sit lys under en skæppe.* For slet ikke at tale om bønner Jesus selv har lært os, *Fadervor*, som dåbsfadderne indskærpes at lære det lille barn. Måske glemmer de dåben, men Fader-*vor* får de med sig. Så skulle man berette for en nytillkommen, hvad kristendommen egentlig handler om, så kunne man passende begynde med påsken – eller med Bjergprædikenen. For her er Jesus så konkret, at enhver må tage stilling. Men det bliver det selvfølgelig ikke lettere af.

Elsker jeres fjender, siger Jesus.

Her hopper kæden nok af for mange af os. For hvad skal der ske, når disse fjender er så modbydelige og nederdrægtige, at end ikke det dybeste lag i vores hjerte kan mobilisere den mindste sympati. Hvad hvis disse fjender er rendyrket ondskab, torturbøddler, svindlere, sadister og anden djævelskab? Eller hvis fjenden er én, vi allerede er stødt på: en ubarmhertig gerningsmand, der har forvoldt os skade? Hvis fjenden har taget noget fra os, som vi aldrig nogensinde får tilbage igen. Har taget det med fuldt overlæg uden at tøve, uden at lytte – og uden selv at elske? Eller værst af alt: Hvis fjenden bor i vores hjerte og er en del af os selv? *Han var sin egen værste fjende*, siges det.

Elske jeres fjender, siger Jesus i stedet

Hvordan fungerer det helt konkret som fordring til det menneske, der nu engang har fjenden i sigte. Hvis det fjenden godt ved, at det enten er ham eller mig? Hvordan elsker man så sin fjende? *Dræb* eller *bliv dræbt* er desværre blevet en realitet i vores tid, der accelererer imod noget, vi endnu ikke kender omfanget af. Sikkert er det dog, at hvis ikke splittelsen bliver mindre, bliver det snart svært at tale sammen, selv i Danmark. Hvis ikke noget forvandler os, hvis ikke der slås en ny stemning an for morgendagen, bliver det ganske forstemmende og fortvivlende at tænke på fremtiden.

Elsk jeres fjender

Og hvad hvis fjenden allerede er i fuld gang? Hvis det hele stille og roligt glider os af hænde. Vi kalder os frie og demokratiske, bærere af menneskerettighederne, opfindere af dem sågar. Vi har konventioner, der sikrer os, at vi ikke er tvunget til at trykke først på aftrækkeren. Det fungerer fint i fredstid, men hvad sker der, når fjenden står ude foran portene. Når det eskaleres og bliver virkeligt? Kan vi så elske vores fjender? Det ville være afsindigt.

Elsk jeres fjender

Ordene blafrer i luften om kap med krudtrøg og droneangreb. *Hvad nytter den skudsikre vest, når døden kommer fra hjertet*, som det engang er blevet sagt. Hvad kan de pårørende bruge de ord til, når det allerede er for sent? Hvad tænker de forældreløse ukrainske børn og de russiske mødre, hvis sønner er i krig, om *de* ord? Hvad tænker man i Mellemøsten, hvor ordene lød for første gang: *Elsk jeres fjender og bed for dem, der forfølger jer.*

Der er ikke noget forkert i at lade sig undre over ordene. Eller ligefrem at lade ordene vække afsky i sit indre. For er det overhovedet muligt for mennesket at eje det milde blik, der elsker fjenden? Selv demokratiet slår sine fjender ned. Selv vores fredelige samfund straffer sine fjender. Forfølger dem og tildeler dem en passende straf, vi er blevet enige om i ro og mag ved stemmeurner og i parlamenter. Og uanset hvad, vil fjenden altid efterlade en rest, et gråligt tomrum, en tikkende uro. Det vil aldrig blive anderledes.

Elsk jeres fjender

Vi kan vende det hele på hovedet og spørge: Ville det være lettere at bære, hvis Jesus velsignede vores had? Hvis det hed *øje for øje, tand for tand? Elsk din næste og had din fjende? Et øje for et øje ender kun med at gøre hele verden blind*, sagde Indiens åndelige leder, Mahatma Gandhi. Og han prædikede om fred. Ligesom Jesus prædikede fred. Men der skal mere end menneskeord til. For Jesus er ikke kun et menneske, der taler som et menneske og forstår som et menneske. Han er Gud, og derfor trodser ordene vores forstand. *At elske sin fjende vil aldrig være en mulighed*, hvis ikke også Guds tilgivelse og Guds dom over mennesket er med som

en forudsætning. Guds privilegerede, nådige tilgivelse, eller slet og ret: Guds nåde.

Den magt er alene Guds, *for han lader sin sol stå op over onde og gode og lader det regne over retfærdige og uretfærdige*, som der står. Og det er ikke nogen smal sag. For det kræver selvovervindelse at lade Gud tage det ansvar, men det er nådens sprog. At Guds nådige blik ikke skal begribes af os, men kun er noget, vi kan nærme os som læberne nærmer sig ordene:

Elsk jeres fjender

– sådan lyder ordene, og dem bliver vi ikke færdige med. Slet ikke i tider med krig, hvor man må spørge sig selv, om der overhovedet findes noget retfærdigt i en krig. Det skulle da lige være den umulige, kristne fordring om fjendekærligheden. Svært at efterleve, men farligt at ignorere. Hvordan man beslutter sig for at fortolke de ord, må være en sag mellem ens samvittighed og Gud. En tolkning kunne imidlertid være altid at opfatte fjenden som et menneske. Og derved som noget, der er skabt af Gud. At bevare det blik for fjenden som et menneske, er nok den største kærlighed, man kan mønstre i kampens hede. Vi skyder ikke folk i ryggen. Vi torturerer ikke mennesker. Man skal kunne overgive sig. Det blik må bevares for enhver pris. For selv det mest modbydelige menneske netop er et menneske. En bror, en søster, en søn, en far. Og en dag, når freden har sænket sig, skal vi altså se fjenden i øjnene igen. Måske skal vi endda sidde ved samme bord og dele en slags virkelighed igen. Ikke som fjender, heller ikke som venner, men som mennesker, vi skal lære at leve ved siden af og sammen med. Og derfor skal vi, selvom fordringen virker umulig, forsøge at leve op til Guds ord ved at tro det: *Elsk jeres fjender*

Amen

Adam Garff, sognepræst i Gentofte Kirke

Salmer:

743 Nu rinder solen op

298 Helligånden trindt på jorden

688 Skal kærlighed sin prøve stå

695 Nåden hun er af kongeblood

321 vv.6+7 O kristelighed

696 Kærlighed er lysets kilde

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Mariendal Kirke, Frederiksberg
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/Søndagslæsning
- her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov — Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk